

Yalanı niçin seviyorum? Özgürlük neye yarar? İki tür cinsiyet olmasaydı, hepimiz yeşil yosun mu olurduk? Çirkinliği sadece dış görünüşte mi aramalı? En sevdiğim dizinin ortasında elektriklerin kesilmesi adil mi? Yaşamın ve dünyanın işleyişini anlamaya çalışan çocuklara, temel kavramları sorgulamanın yolunu açan Çıtır Çıtır Felsefe dizisi, bu ve bunun gibi soruları sorarak başarıyor bu zor işi. Karışık felsefi kavramları günlük yaşamda sıkça karşılaştığımız olaylarla örneklendiriyor; öğüt vermek yerine tartışmaya davet ediyor. Sadece Fransa'da iki milyon üzerinde satan, yayımlandığı her ülkede çocukların zevkle okuduğu dizinin yazarı Brigitte

Labbé, 26. İstanbul Kitap Fuarı'na konuk oldu. Ben de birçok çocuk gibi, bu özgün işin yaratıcısıyla tanışmak istedim...

Felsefe ne işe yarar sorusuyla başlayalım. Ardından, bu diziyi yapmaya çalıştığınız şeyden bahsederseniz sevinirim...

Felsefe ne işe yarar sorusuyla başlamanız beni güldürdü; çünkü gerçekten de öyle bir devirde yaşıyoruz ki, her şey bir işe yaramak zorunda! Öncelikle keyif almaya yarar felsefe. Bu keyif ögesi gerçekleşmemişse benim için amacına ulaşmamış demektir. Ben çocuklarla da bunu yapmak istiyorum; felsefeyi bir keyif ögesi haline getirip, sorgulamaya yönelik bir yol açmaya çalışıyorum. Böylelikle çocukları eleştirel düşünceye alıştırmak istiyorum, çünkü eleştirel düşünce beraberinde özgür ve sorumlu bireyleri getirir.

Felsefeyi, gündelik yaşamda keşfetme imkanı veren örnekleri bolca kullanıyorsunuz. Bu örnekler acayip güzel renklendiriyor diziyi. Bu örnekleri bulmak, onları okumak kadar kolay olmasa gerek!

Yorumunuz için çok teşekkür ederim. Ama zaten felsefenin gündelik yaşamın içinde olması onun ruhunda olan bir şeydir. Felsefe doğduğu Yunan toplumunda bile şehrin göbeğindeydi, meydanlardaydı, sokaktaydı. Bugün bizi ileri götüren de, bu konuştuğumuz, tartıştığımız felsefedir. "Kolay mı" sorunuza gelince... Çevrenizde olan biten her şey, üstelik çocuklar söz konusu olduğunda, felsefi sorular sormak için bir bahanedir zaten. Önem verip bu diziyi tanıttığımız için teşekkür ederim, çünkü yaşamı sorgulama bu yaşta başlarsa, bir daha hiç durmaz.

Çok esprili ve yalın bir diliniz var. Bilgiçlik taslamıyorsunuz. İletişim sektöründe çalışmış olmanız dizinin üslubuna etki etti mi?

İletişim sektöründe çalışmamın kesinlikle

faydası var çünkü iletişim sektöründe doğrudan ve etkili olmak zorundasınız. Ama olumsuz bir tarafı da var; bir deterjanın pakedi yeşil mi olacak, mavi mi olacak diye düşünürken yüzeysel olabiliyorsunuz. Yalınlık, çocuklarla çalışmanın bir sonucu. Çocuğun yoluna sürekli engeller çıkarsa çocuk o konuyla ilgilenmeyi bırakır. Çocuk hiçbir zaman ne okuduğunu söylemek ya da hava atmak için okumaz, okuyabiliyorsa okur. Benim her kitapta amacım, saplantım o çocuğu bir an bile kaybetmemek.

Felsefeyle uğraşmak mı daha zor, o birikimi çocuklara aktarmak mı?

Başlangıçta ikisi de eşit derecede zordu benim için, çünkü felsefe konusunda sıfırdım. Anlatacağım her konuyu nasıl anlatacağımı belirlemek için çok sayıda felsefe dersi aldım. Bunu tartmak zor; ya felsefenin aktarılabilirliğini arka plana atacağım ya da aktarılabilirliğin, biçimin üzerinde durup asıl olanı atlayacağım! İkisi beraber gitmek zorunda.

Bir sabah uyanıp karar vermediniz herhalde çocuklar için felsefe kitapları yazmaya!

Ah keşke sabahları böyle iyi fikirler üretetek uyanabilsem! Bir sabah uyandıgımda meslek hayatımda bir anlam

bulamadım ve izne çıktım. Sorbonne Üniversitesi'nde felsefe derslerine katıldım. Aynı zamanda bir anneyim ben ve çocuklarım, üniversitede sorulan soruların aynılarını soruyorlar. Niye yaşıyoruz, niye ölüyoruz, niye anne ve baba işe gitmek zorunda, niye yan komşunun arabası bizimkinden daha büyük. Tüm bunlar felsefi sorular. O an kafama dank etti ve felsefeden aldığım bu zevki çocuklarla paylaşmaya karar verdim.

Dizinin ele aldığı konular ve onları ele alış tarzı düşünüldüğünde, bütün çocuklar için doğru kitaplar olduğunu düşünüyorum. Bilgisayar delisi de olsa, Barbie delisi de olsa, ciddi bir çocuk da olsa hayalperest de olsa...

Bu düşünceyi kesinlikle katılıyorum. Felsefe evrensel sorgulamalardır.

Dizinin sizi diğerlerinden daha çok zorlayan bir kitabı oldu mu?

Evet, *Özgür Olan ve Olmayan*. Çünkü çocukların bu konu hakkında önceden oluşmuş bir fikirleri zaten vardı. Bu konuda bir kitap yazmak istiyorsam, bu fikirleri örülmüş bir kazağı söker gibi önce sökmem sonra yeniden örmem gerekiyordu.

Çocukların 'savaş ve barış' ya da 'güzellik ve çirkinlik' hakkında önceden oluşmuş bir fikirleri yok mu!

Brigitte Labbé:

'Çocuklar dogmaları sorgulamalı'

'Niye yaşıyoruz, niye ölüyoruz, niye anne ve baba işe gitmek zorunda, niye yan komşunun arabası bizimkinden daha büyük? Tüm bunlar felsefi sorular. O an kafama dank etti ve felsefeden aldığım bu zevki çocuklarla paylaşmaya karar verdim'

Doğru, o konularda da bir fikirleri var. Ama özellikle özgürlükte, istediğini yapabilme noktasında oluşmuş bazı fikirleri vardı. Burada, aslında özgürlüğün kuralları var olduğunu anlatmak için bir çalışma yapmak gerekiyordu. Ama çok haklısınız, *Güzellik ve Çirkinlik* de zordu ama aynı nedenlerden ötürü değil. Bunun nedeni, güzellik ve çirkinlik konusunun estetik bir sorgulama olması ve gündelik hayatta daha az spontane bir şekilde akla gelmesiydi.

Peki, bu dizinin yazarı ve bir anne olarak çocukların kafasını en çok karıştıran konunun ne olduğunu düşünüyorsunuz?

Özel olarak bir tema seçmek çok zor. Mesela adalet ve haksızlığı ele alalım. Ben bugün plajdayım ve yağmur yağıyor. Bu haksızlık. İş buraya kadar varabiliyor. Ama bu sorgulamalar, bir kafa karışıklığı konusu değildir. Bir paylaşım konusudur. Çocuk bunu çevresindekilerle konuşmak ister, hiçbir zaman kafam karıştı demez. Aslında çocukların bazı konularda fikirleri çok nettir. Benim burada yapmaya çalıştığım aslında bir karışıklık getirmek ki bunları sorgulasınlar. Dogmaları sorgulasınlar.

Çok yakında on yaşına girecek olan yeğenim Buse Naz, size iki şeyi sormamı

istedi! Birincisi, bu kitapları yazarken aklınızdan neler geçiyordu?

Aklımdan 'o' geçiyordu. Onu düşünüyordum. Gerçekten.

Diğer sorusu da: Bu kadar değişik konuda bilgiyi nasıl edindiniz?

Onu düşündüğümü söylerken doğruyu söylüyordum, çünkü gerçekten de kitaplarımı yazarken on yaşındaki bir kız ve erkek çocuğunu düşünüyordum. Bunu yapabiliyordum çünkü ben de felsefe derslerini alırken bir öğrenci gibi öğrenmeye açık bir şekilde oturuyordum. Buse Naz'a da özellikle şunu söylemek isterim ki, o kitaptakiler kesinlikle benim düşüncelerim değildir. O düşünceler yıllarını, hayatlarını bu düşünceleri düşünmeye adanmış kadınlara ve erkeklere aittir. Ben sadece bu bilgileri aktarıyorum, bir aracıyım.

Dizinin ebeveynleri de katılımcı olmaya iten bir yanı var mı sizce yoksa tek başına kitaplar yeterli mi çocuklar için?

İkisi de mümkün. Kitaplar çocuk kendi kendine okuyabilsin diye yazıldı öncelikle. Ama benim niyetim bu kitapların çocuklarla çocuklar, çocuklarla ebeveynler ve çocuklarla eğitimciler arasında sorgulama, birlikte konuşma ve tartışma açısından bir başlangıç noktası oluşturmasıydı.

Brigitte Labbé çocuklarla birlikte.

Çıtır Çıtır Felsefe Dizisi

- İyi ve Kötü
- Adalet ve Haksızlık
- Gerçekten ve Yalancılıktan
- Oğlanlar ve Kızlar
- Özgür Olan ve Olmayan
- Güzellik ve Çirkinlik
- Bildiklerimiz ve Bilmediklerimiz
- Savaş ve Barış
- İş ve Para
- Doğru ve Yanlış
- Doğa ve Kirillik

Brigitte Labbé, resimleyen: Jacques Azam, çeviren: Azade Aslan, Gümüşü Kitaplığı.

Çocuklarla sürekli biraraya geliyorsunuz. Bu karşılaşmalardan sizi gülümseten ya da şaşırtan anılar vardır muhakkak...

Beni çok şaşırtan şeylerden biri, bazen çocukların ebeveynlerine ait oldukları fikrini taşımaları. Hatta bu kavram bazı çocuklarda o kadar yerleşmiş ki, kendilerini anne babalarının malı gibi görüyorlar.

Özellikle haklar ve zorunluluklar hakkında konuşurken "annemle babam benim üzerimde her tür hakka sahiptir, çünkü onlar benim annem babamdır" düşüncesi çocukta var. Benim görevimse bir bardak, bir insan ve bir ağaç arasındaki farkı sorgulatmak. (Söyleyişi çeviren: Mehmet Erkurt) asli@asli-tohumcu.com